

Simčičev zbornik: Ob stoletnici rojstva – recenzija

akademik Drago Jančar

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, V. razred
za umetnosti, Novi trg 3, SI 100 Ljubljana

Zorko Simčič je gotovo eden najbolj zanimivih, intenzivnih in vsestranskih ustvarjalcev novejše slovenske književnosti. Zato je zbornik, ki ga o delu in življenju svojega člana izdaja SAZU, nadvse upravičena in celo dragocena knjižna izdaja. Pisateljeva nemirna življenjska pot, ki je zaznamovana z nemirom in pretresi slovenske zgodovine 20. stoletja, ima svoj močan odmev tudi v njegovi literaturi. Celo med poznavalci je znan predvsem in zgolj po svoji prozi, zlasti po romanu *Človek na obeh straneh stene*, veliko manj je tistih, ki poznajo celoten obseg njegovega ustvarjanja. Zato zbornik, ki je posvečen akademikovi stoletnici, nikakor ni samo počastitev jubileja in pohvala njegovemu delu; gre za publikacijo, ki v slovensko literarno zgodovino, pa tudi za najširšo javnost prinaša pomembna odkritja in relevantne ocene.

Doslej so bili malo znani njegovi literarni začetki v okupirani Ljubljani, za večino spremljevalcev književnega dogajanja in ustvarjanja pa je bilo povsem neznano njegovo pisanje ter kulturno in uredniško delo med slovensko politično emigracijo v Argentini. Zbornik zapolnjuje to in druge vrzeli v poznavanju njegovega dela.

Podpisani recenzent si je, denimo, vrsto let prizadeval, da bi katero od njegovih dram (kakor tudi drame Stanka Majcna) uvrstili v repertoarje slovenskih gledališč, a brez uspeha. Morda prav zbornik s celovito osvetlitvijo tega dela njegovega ustvarjanja uspe premakniti toge dramaturške okvire slovenskega teatra. Posebej veljavna se mi zdi izčrpna bibliografija, ki je dodana ob koncu knjige in osvetljuje raznovrsten obseg pisateljeva proznega, dramskega, esejističnega avtorskega dela in kulturne, zlasti uredniške dejavnosti, ki ji je Simčič po sili razmer posvetil velik del svojih moči. Vanjo je bilo očitno vloženo velikansko delo, zlasti zato, ker so mnogi viri težko dosegljivi.

Omeniti velja tudi nekatere prispevke, ki z osebno prizadetostjo in občutljivostjo govorijo o tej čisto posebni slovenski pisateljski usodi.

Zbornik, ki ga je poznavalsko uredil akademik Jožef Muhovič, je kot informativno bogata celota, še bolj pa zaradi prodorne analitične kakovosti posameznih prispevkov, pomemben dosežek v knjižnih izdajah Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Ljubljana, 2. avgust 2023